

”NORR PÅ GÅRN” VID TÔMTENS I TJÄRNA

Antikvarisk medverkan i samband med renovering av parstuga

Tjärna 2:1
Bjuråkers socken
Hudiksvalls kommun
Hälsingland
2008–2009

Daniel Olsson

"NORR PÅ GÅRN" VID TÔMTENS I TJÄRNA

Antikvarisk medverkan i samband med renovering av parstuga

Tjärna 2:1
Bjuråkers socken
Hudiksvalls kommun
Hälsingland
2008–2009

Rapport 2014:05
Daniel Olsson

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:

Länsmuseet Gävleborg

Box 746, 801 28 Gävle

Tel 026-65 56 00

www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2014

Omslagsbild: Gammelbyggningen vid Tömtens i Tjärna från söder vid slutbesiktningen efter avslutad renovering. Foto: Daniel Olsson, Länsmuseet Gävleborg, 2009-09-03.

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Bakgrund	5
Historik och beskrivning.....	5
Gammelbyggningen	6
Skadebild	8
Grund.....	8
Timmer	8
Panel	8
Brokvist.....	9
Fönster.....	9
Yttertak.....	9
Övrigt	9
Utförda åtgärder.....	10
Grund.....	10
Timmer	10
Panel	12
Brokvist.....	12
Fönster.....	14
Yttertak.....	14
Övrigt	15
Noteringar i samband med renoveringen.....	16
Antikvariska ställningstaganden	17
Slutomdöme.....	18
Referenser	18
Arkiv.....	18
Tryckta källor	18
Otryckta källor.....	18
Administrativa uppgifter.....	18

Figur 1. Överst: Utdrag ur cX-länskarta med gammelbyggningen vid Tømtens i Tjärna markerad med en röd pil. Sjön öster om gården är Tjärnatjärnen och nordost om denna ligger Bjuråkers kyrkby. Nederst: Utdrag ur cX-länskarta med det aktuella områdets placering inritat i kartan över Gävleborgs län.

SAMMANFATTNING

Byggnadsvårdsfirman Gamla trähus har genomfört en omfattande renovering av gammelbyggningen ”Norr på gån” vid Tômtens i Tjärna i Bjuråkers socken. Denna byggnad är en traditionell parstuga i 1½ våning med brokvist. Huset har välbevarade interiörer med många äldre detaljer och ytskikt. Renoveringen, som pågick från hösten 2008 till hösten 2009, har genomförts med stöd av byggnadsvårdsbidrag från Länsstyrelsen. Arbetet har omfattat timmerbyten, renovering av stående locklistpanel, fönsterrenovering, åtgärder på brokvist samt omläggning av tegeltak. Färgsättningsdokumentation av fönstersnickerier har utförts. Under arbetets gång dokumenterades spåren efter en sedan länge försvunnen kammare mot norr och i anslutning till denna påträffades även en nischspis dold bakom träpanelen. Läns museet deltog i arbetet som antikvariskt medverkande och kunde i samråd med Länsstyrelsen godkänna arbetet i samband med slutbesiktningen hösten 2009. Beviljat byggnadsvårdsbidrag har därefter utbetalats.

Figur 2. Gården Tômtens i Tjärna (i bildens mitt) och Tjärnatjärnen sedd från landsvägen mellan Delsbo och Bjuråker. Gammelbyggningens nya träpanel på östgaveln syns väl från denna plats. Foto: Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg 2009-09-03.

BAKGRUND

Under perioden hösten 2008 till hösten 2009 har byggnadsvårdsfirman Gamla trähus, Färila, genomfört en omfattande renovering av gammelbyggningen ”Norr på gån” vid Tômtens i Tjärna i Bjuråker. Renoveringen har bland annat omfattat timmerarbeten, byte av panel, fönsterrenovering samt omläggning av tegeltak. För arbetet har fastighetsägaren tilldelats byggnadsvårdsbidrag från Länsstyrelsen. Läns museet har deltagit i arbetet som antikvariskt medverkande genom byggnadsantikvarie Daniel Olsson, som även sammanställt denna rapport.

HISTORIK OCH BESKRIVNING

Hälsingegården Tômtens i Tjärna ligger vackert belägen i ett öppet jordbrukslandskap väster om Tjärnatjärnen i Bjuråkers socken. Området är av riksintresse för kulturmiljövården, område K212. På gården bedrevs ett aktivt jordbruk med

djur fram till 1970-talet, men efter detta arrenderades markerna ut. Till gården hör två bostadshus och en stor mängd äldre ekonomibyggnader, som exempelvis lador, logar och härbren. Det yngre bostadshuset i 1½ plan är uppfört på 1890-talet och i vinkel till detta ligger gårdens gammelbyggnad som även bär namnet "Norr på gårn". Läns museet besiktigade gården 2002-05-28 och detta besök finns redovisat i ett besiktningsprotokoll.

Gammelbyggningen

Gammelbyggningen, som är av parstugemodell i 1½ plan med oinredd vind, består i bottenvåningen av två timmerstommar som fogats samman till en byggnadskropp. Huset vilar på hörnstenar och under byggnadens östra del finns ett timrat källarutrymme. Byggnadens fasader är huvudsakligen klädda med stående locklistpanel men på vissa delar är timret synligt. Fasaderna är målade med Falu rödfärg, fönsterbågarna i röd kulör och fönsterfoder i gråvit kulör. Mot gården finns en brokvist med svängda sidostycken av rokokomodell med bemålat överstycke. Fönstret ovanför brokvisten samt på husets östra gavel har blyspröjsade rutor, medan övriga fönster på detta våningsplan är s.k. sidliggare med träspröjs. Byggnaden har sadeltak täckt med tvåkupigt tegel och en skorsten av tegel med profilerat krön.

Figur 3. Gammelbyggningen Norr på gårn innan renoveringen inleddes. Foto: Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg 2008-10-29.

Figur 4. Detalj av herrstugans tapet från 1810-talet. Foto: Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg 2008-10-29.

Interiören präglas av många ålderdomliga drag och välbevarade ytskikt. Farstun har en tapet från 1860-talet med tillhörande bård. Här finns en brant trappa upp till vindsvåningen. Till vänster innanför farstun återfinns herrstugan med ett kraftigt välvt skärtak av en modell som förekommit i fler byggnader i denna del av Bjuråker.¹ Rummet har trägolv, bröstpanel och en tidstypisk tapet från 1810-talet med tryck i orange och svart mot vit botten på lumppapp. Den eldstad som tidigare funnits i rummet har dock tagits bort.

Som ofta i Dellenbygden nås kammaren innanför farstun via stugorna och ej direkt från farstun. Kammaren har ytskikt av obehandlat trä. Rummet öster om farstun är vardagsstugan som har väggar klädda med en tapet, troligtvis från 1800-talet, ovanpå schablonmålningar daterade 1846. I detta rum finns en öppen spis med senare insatt järnspis, samt äldre snickerier och ett väggfast skåp. Vardagsstugan har senare använts som snickarbod och från denna tid finns verktyg och en snickarbänk bevarad. I golvet finns en lucka till ett källarutrymme under byggnaden. Vindsvåningen är indelad i rum, men endast mitt-delen används för förvaring, då övriga stora rum saknar golv. Byggnaden är som helhet således mycket välbevarad.

På husets norra sida finns grundstenar samt spår i husets norra fasad efter en sedan länge riven tillbyggnad i form av ett liten kammare, ”Nörkammarn” kallad, vilken beskrivs närmare nedan.

¹ Se: Läns museet Gävleborgs Faktarum. Kopior av material från Nordiska museets topografiska arkiv, Hälsingland, Bjuråkers socken, byar.

SKADEBILD

Denna skadebeskrivning omfattar huvudsakligen de skador som har åtgärdats i samband med denna renovering.

Figur 5. Detalj av skarvad panel och delvis nedrasad fyllnadsmur på den norra fasaden. Foto: Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg 2008-10-29.

Grund

Före renoveringen hade byggnaden sättningskador och vissa delar hade sjunkit ned. Detta hade lett till att byggnadens två timmerstommar hade börjat gå isär. På några ställen, framförallt mot väster var marknivån så hög att trävirke låg emot jorden. Murarna av fyllnadssten mellan grundstenarna hade delvis rasat på några platser.

Timmer

Av den timrade källaren under husets östra del återstod endast delar och det som fanns kvar var till stor del rötskadat. Vissa golvåsar var också rötskadade. I husets timmerstomme fanns de största rötskadorna i byggnadens östra del, där många stockar var rötskadade på insidan i anslutning till källarens placering. Rötskador fanns dock även på andra delar av stommen, men huvudsakligen främst nära marken.

Panel

Byggnadens locklistpanel hade på många ställen rötskador, huvudsakligen i nederkant. En del panelbrädor var vinda eller spruckna och många satt ej längre fast ordentligt. Panelen hade även äldre lagningar nedtill där vatten kunde leta sig in till timmerstommen.

Figur 6. Detalj av panel, fönster och fönsterfoder på husets norra fasad. Foto från nordost, Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg 2008-10-29.

Brokvist

Golvet och trappan vid brokvisten var rötskadad och hela konstruktionen hade därmed satt sig. Skador fanns även på brokvistens övre del och tegeltaket var i behov av omläggning. Vindskivor och trälisten mot panelen var också i dåligt skick.

Fönster

De flesta av byggnadens fönster var i stort behov av renovering och detta gällde även många av fönsterkarmarna som hade olika skador. Färg hade släppt och många bågar var rötskadade i nederkant. Fönstren mot väster, norr och öster var utbytta för lång tid sedan, men äldre fönsterbågar fanns bevarade på vinden.

Yttertak

Parstugans tegeltak hade före renoveringen omfattande frostsador. På södersidan uppskattades skadorna uppgå till 30% av tegelpannorna medan hela 50% av det norra takfallets tegelpannor bedömdes som frostsadade. Det fanns även rötskador på takfoten liksom på vindskivor och vattbrädor. Skorstenens nedre plåtbeslag var otätt.

Övrigt

I mellankammaren fanns en rätt stor springa mellan två panelbrädor på en av väggarna.

Figur 7. Fastighetsägaren Ulla Klarquist intill gammelbyggningen under pågående renovering. Foto från nordost, Daniel Olsson, Länsmuseet Gävleborg, 2008-12-17.

UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Gamla trähus har utfört följande åtgärder i samband med denna renovering:

Grund

Marken har sänkts där marknivån var för hög och byggnaden har lyfts där så varit möjligt. Då murstocken lutade mot ytterväggen var det ej möjligt att lyfta denna del av stommen så mycket som hade varit optimalt. Murarna med fyllnadssten mellan grundstenarna har återuppförts och justerats i förhållande till syllvarvets nya höjd över marken.

Timmer

Allt rötskadat timmer i källarens timrade väggar byttes ut mot nytt. Även källarens innertak utrustades med nya takbrädor. För att kunna komma åt detta togs golvet i vardagsstugan upp. Även i farstun togs golvet upp tillfälligt för att komma åt en rötskadad golvås intill byggnadens ytterdörr. Den skadade åsen ersattes med ny av samma utförande.

Figur 8. Utbytt timmer i husets östra fasad. Foto från nordost, Daniel Olsson, Länsmuseet Gävleborg 2008-12-17.

Även i stommen har alla rötskadade stockar bytts eller halvsulats med friskt virke. Fasaderna här nedan benämnda A-D medsols med byggnadens framsida som sida A. Stockarna är numrerade nedifrån. Följande stockar/stockvarv har åtgärdats eller bytts.

Sida A:

- A1 Utbytt stock, cirka 4 meter
 - A2 Utbytt stock, cirka 6 meter
 - A3 Utbytta stockar, cirka 8 meter
 - A4 Lagning av stock i underkant, närmast hörn AB
- Väster om brokvisten har ett dragjärn satts in för att hålla samman timmerstommens olika delar vid generalskarven på denna plats.

Sida B:

- B1 Lagning av stockens underkant nära knut AB, cirka 1,2 meter

Sida C:

- C1 Utbytt stock, cirka 4 meter
- C2 Utbytt stock, cirka 6 meter
- C3 Utbytt stock, cirka 8 meter
- C5 Utbytt stock under fönster längst österut, cirka 1,5 meter
- C6 Utbytt stock under fönster längst österut, cirka 1,5 meter
- C7 Lagning stock intill fönster, cirka 0,4 meter

Sida D:

- D1 Utbytt stock, cirka 6,5 meter
- D2 Utbytt stock, cirka 6,5 meter
- D3 Utbytt stock, cirka 6,5 meter
- D5 Lagning genom iläggning, cirka 2,5 meter

Figur 9. Gammelbyggningen med ny panel på den östra gaveln. Till vänster ses gårdens huvudbyggnad. Foto från öster, Daniel Olsson, Länsmuseet Gävleborg 2009-09-03.

Panel

Fasadpanelen märktes upp och demonterades. För att behålla den äldre karaktären försågs husets östra gavel med nytillverkad panel av samma utförande som den befintliga medan hel äldre panel från denna fasad användes för att komplettera övriga fasader. Lagningar har utförts på samma sätt som förut med korta panelbitar nedtill, men med mer noggrant utförda skarvar. Som tidigare sattes panelen vid gaveln för den rivna kammaren mot norr upp utan locklister.

Virket till de nya panelbrädorna är av gran, noggrant utvalt och ramsågat vid Långbosågen i Alfta. Panelbrädorna har spikats i mitten på varje bräda med klippspik respektive smidd spik på samma sätt som tidigare.

Brokvist

Hela brokvisten demonterades och allt rötskadat virke avlägsnades. Därefter tillverkades en ny stomme till trappan och broplanet som sedan försågs med helt nytt trägolv. Brokvisten utrustades även med nya undertaksbrädor och sedan lades tegeltaket tillbaka och kompletterades med nya vattbrädor samt nya trälister mot byggnadens fasad.

Figur 10. Brokvisten efter renovering. Foto från sydost, Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg 2009-09-03.

Figur 11. Detalj av fönster och fönsterfoder efter renovering. Foto: Daniel Olsson Läns museet Gävleborg 2009-09-03.

Fönster

Byggnadens samtliga fönster har renoverats. I ett flertal fall har dock äldre fönsterbågar på vinden åter kommit till användning istället för senare utbytta bågar. På ett av blyfönstren har mittposten av trä lagats. Därtill har Hedlunds glas i Ljusdal utfört blylagningar i blyspröjsarna. Sammanlagt har 25 större fönsterbågar åtgärdats och fyra s.k. sidliggare på vindsvåningen. Fönsterbågarna har märkts upp och demonterats, skrapats och karmfalsarna har behandlats med kallpressad rå linolja. Även fönsterbeslag har tagits bort och rengjorts. Rötskadade delar har bytts mot friskt kärnvirke och trasiga glasrutor har ersatts med hela av motsvarande modell. Fönstren har satts ihop och kittats och strukits tre gånger med linoljefärg.

Konservator Per Mattsson, Gävle, anlätades för att fastställa de äldre fönsterbågarnas och de nuvarande fönsterfodrens tidigare färgsättning genom en kulördokumentation. Denna visade att fönsterbågarna ursprungligen varit tjärade och att de senare har målats i rödbrun kulör, NCS S 6030-Y80R och det var denna kulör som användes vid ommålningen. På provet från ett av fönsterfodren återfanns tre kulörer och här beslöts att fönsterfodren skulle målas i det andra påträffade färgskiktet, nämligen NCS S 1000-N, dvs en ljus grå kulör.²

Nio stycken fönsterkarmar har renoverats. Fönstret längst mot väster på den norra sidan har försetts med nya fönsterfoder av samma modell som tidigare, men i övrigt har äldre fönsterfoder kunnat återanvändas.

Figur 12. Byggnaden efter avslutad renovering. Foto från söder, Daniel Olsson, Länsmuseet Gävleborg 2009-09-03.

Yttertak

Det tidigare tegeltaket plockades ned och hela takpannor sorterades ut, medan trasiga kasserades. Befintlig strö- och bärläkt revs bort. Det underliggande spåntaket var skadat på några ställen och där utförde Gamla trähus ilagningar med nya takspån. Vid takfoten byttes rötskadade delar av undertaket ut mot friskt virke. Ovanpå spåntaket lades en oljehärdad masonit och på denna spikades ny strö- och bärläkt fast. Sedan lades tegeltaket med hjälp av ut-sorterade hela äldre tegelpannor från huset samt en stor mängd äldre tegelpannor av samma modell som fastighetsägaren hade sparat sedan tidigare och på detta sätt behövde inget nyttillverkat tegel införskaffas.

² Mattsson, P. Färgdokumentation, exteriör, januari 2009.

På östra gaveln byttes samtliga vindskivor ut, men på den västra byttes endast de översta ut i sin helhet medan ilagningar med friskt virke utfördes på de båda undre vindskivorna, vilka båda har en avrundad form längst ned. Taket försågs även med nytillverkade vattbrädor och hängskivor av samma form som de tidigare. Vid skorstenen byttes det nedre plåtbeslaget ut mot ett nytillverkat.

Övrigt

Grunden efter den s.k. "Nörkammar" har behållits orörd och spåren i panelen efter denna tillbyggnad har också sparats efter återmonteringen av panelen då dessa spår ansågs som viktiga för förståelsen av hur huset tidigare har sett ut. Den påträffade nischspisen har dokumenterats och sedan satts för med ny panel, se mer om denna nedan.

I mellankammaren hade som beskrivits ovan två av panelbrädorna på en av väggarna gått isär, men då det ej gick att lyfta huset så mycket att springan försvann utfördes en smal ilagning av trä mellan panelbrädorna.

På vinden har en extra vertikal stötta satts in under en av takåsarna för att förbättra takets bärförmåga.

Figur 13. Den timrade källaren efter renovering. På marken syns svampangreppet som senare har sanerats. Foto: Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg 2009-09-03.

I samband med slutbesiktningen upptäcktes en svampskada på marken i källaren. Sannolikt har det blivit för tätt i denna del då en tidigare ventilationskanal av trä ej återställdes i samband med renoveringen. Efter slutbesiktningen har därför Gamla trähus sett till att källaren har sanerats från svampangreppet och att ventilationskanalen åter har tagits upp. Det är dock viktigt att fastighetsägaren även fortsättningsvis vid jämna mellanrum håller källaren under uppsikt för att i tid upptäcka om svampproblemen kommer tillbaka. Då även stommen var mest rötskadad i denna del av huset och i synnerhet på insidan av timret finns det skäl att tro att dessa problem har funnits under lång tid och att källaren således bör kontrolleras då och då.

NOTERINGAR I SAMBAND MED RENOVERINGEN

På byggnadens norra sida finns grundstenar och en upphöjd platå rakt norr om vardagsstugan efter en kammare som varit tillbyggd åt detta håll. Därtill syntes före renoveringen även spår i träpanelen av byggnadens sidoväggar och takets anslutning till panelen. Liknande tillbyggnader är kända från ett antal olika gårdar i Hälsingland och en motsvarande tillbyggnad finns exempelvis kvar vid gården Björs i Stene i Järvsö. I svaren på den frågelista som skickades ut av landshövding Cronstedt 1790-1791 finns detta byggnadssätt med en tillbyggd extrakammare bakåt inritat på en ritning från Enångers socken. Där beskrivs denna typ av kammare som relativt vanligt förekommande. Kammaren uppges vara avsedd för främmande.³

Figur 14. I bildens mitt syns spåren efter nörkammaren samt nischspisen. Foto från norr, Daniel Olsson, Läns museet Gävleborg 2008-12-17.

Om denna kammare fanns redan på 1700-talet är i detta fall inte känt, ej heller hur länge tillbyggnaden fanns kvar. Fastighetsägarens mor som är född i mitten av 1920-talet och uppvuxen på gården har inga minnen av denna kammare⁴, så troligtvis försvann den således före 1920-talets slut.

När panelen väster om vardagsstugans norra fönster demonterades i samband med renoveringen upptäcktes att rummet även hade haft en eldstad, vilken var bevarad. Bakom panelen dolde sig en nischspis av tegel.

³ Bringéus, 1961, s.183

⁴ Klarquist, U. Muntlig uppgift, hösten 2009.

Figur 15. Gammelbyggnaden efter avslutad renovering. Till höger i bild ses en liten del av gårdens huvudbyggnad. Foto från nordväst: Daniel Olsson, Länsmuseet Gävleborg 2009-09-03.

Figur 16. Daniel Åkerman, John Norsgård, Ulla Klarquist, Anna Westin, Åsa Eklund-Öberg och Maria Wall vid gammelbyggnadens brokvist i samband med slutbesiktningen. Foto från sydost: Daniel Olsson, Länsmuseet Gävleborg 2009-09-03.

ANTIKVARISKA STÄLLNINGSTAGANDEN

Genom att fastighetsägaren hade en stor mängd äldre tegelpannor som kunde återanvändas vid takomläggningen behövde inget nytt tegel införskaffas, vilket innebar att byggnadens äldre karaktär i hög grad kunde bevaras.

Valet att byta ut all panel på husets östra gavel innebar att övriga fasader kunde få del av den äldre panelen från denna fasadsida och att deras äldre karaktär kunde behållas. För närvarande syns den östra gaveln som är klädd med ny panel tämligen väl, då denna ännu är omålad, men då denna sida målas med Falu rödfärg kommer den att smälta in mycket bättre.

Länsmuseet ansåg att det var viktigt att bevara såväl grundstenar som spår i panelen efter den rivna kammaren mot norr, då detta är en intressant byggnadslösning som uppenbart har förekommit på relativt många parstugor i äldre tid. Samtliga spår sparades och den förbyggda nischspisen har fotodokumenterats.

SLUTOMDÖME

Gamla trähus har utfört renoveringen av gammelbyggningen vid Tömtens i Tjärna på ett självständigt sätt i nära samråd med fastighetsägare och Länsmuseet. Arbetet har utförts med traditionella metoder med stort hantverkskunnande och med noggrant utvalt virke av genomgående god kvalitet. Slutresultatet av renoveringen är mycket tillfredställande ur kulturmiljömässig aspekt. Då även Länsstyrelsen deltog i slutbesiktningen kunde renoveringen godkännas direkt i samband med denna och utbetalning av beviljade bidrag ske strax därefter.

REFERENSER

Arkiv

Länsmuseet Gävleborg

Ärendearkiv; Bjuråkers socken, Byggnader, Tjärna 2:1, besiktningsprotokoll

Faktarum; Kopior från Nordiska museets topografiska arkiv Hälsingland, Bjuråkers socken, byar.

Tryckta källor

Bringéus, Nils-Arvid (1961) *Sockenbeskrivningar från Hälsingland 1790-1791*. Tillkomna på anmodan av *Landshövdingen F. A. U. Cronstedt*. Uppsala.

Otryckta källor

Klarquist, Ulla, Fastighetsägare, muntliga uppgifter, september 2009.

Mattsson, Per. Tömtens, Tjärna 2:1, Bjuråkers socken. Färgdokumentation, exteriör, januari 2009.

Åkerman, Daniel, Gamla trähus, muntliga uppgifter i samband med besiktningarna 2008-2009.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 434-1176-04

Beslutsdatum: 2008-07-04, 2008-12-19

Länsmuseets dnr: 1655/310

Uppdragsgivare: Ulla Klarquist (fastighetsägare)

Besiktningstillfällen: 2008-10-29, 2008-12-17, 2009-09-03

Projektledare: Daniel Olsson

Fastighet: Tjärna 2:1

Socken: Bjuråker

Kommun: Hudiksvall

Dokumentationshandlingar som förvaras i Länsmuseet Gävleborgs arkiv:

Digitalfoton	2008-10-29	Dg 13-0328-0387
	2008-12-17	Dg 13-0388-0432
	2009-09-03	Dg 13-0433-0488

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, BOX 746, 801 28 GÄVLE. TEL 026-65 56 00. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE
BESÖKSADRESS: SÖDRA STRANDGATAN 20, GÄVLE.

